



Representantforslag 141 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande

Dokument 8:141 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden og Trine Skei Grande om en ny grønn skattekommisjon

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at det i 2016 er ti år siden forrige skattereform som medførte et flatere og bredere skattesystem. Nå er det på tide med en gjennomført omlegging fra rød til grønn skatt. Det betyr både at miljøavgiftene må økes og at unntak og reduksjoner fjernes, samtidig som dette fører til reduksjon for kroner i person- og bedriftsbeskatningen. Men det betyr også en omlegging og miljøpremiering av eksisterende «røde skatter». Eksempler på generelle ordninger som kan gjøres «miljøsensitive» er for eksempel avskrivningsregler, momsregler, Skattefunn, skatteregler knyttet til eierskap i egen bedrift og endringer i skattesystemet for eksempel gods-transport. Det kan for eksempel innføres fritak for (eller reduksjon i) dokumentavgift ved kjøp/omsetning av såkalte passivhus.

Forslagsstillerne mener at det samtidig må settes et mål om at de grønne skattene skal utgjøre om lag 25 pst. av alle skatte- og avgiftsinntekter når reformen er gjennomført (mot ca. 6 pst. i dag).

Grønn skattekommisjon ble oppnevnt ved kgl. res. 9. desember 1994 på bakgrunn av en anmodning fra Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 1995. Kommisjonen fikk følgende mandat:

«Et hovedmål med utredningen er å vurdere nærmere hvilken rolle skatte- og avgiftspolitikken kan spille for å oppnå både økt sysselsetting og et bedre

miljø i et langsiktig perspektiv. Utvalget skulle bl.a. skal vurdere:

1. Norske og internasjonale erfaringer, bl.a. i lys av gjennomførte utredninger.
2. Hvordan hensynet til både behovet for økt sysselsetting og til et bedre miljø kan ivaretas med å vri beskatningen over fra arbeidskraft til aktiviteter som innebærer økt bruk av ressurser og økt forurensning.
3. Utvalget bør også se på virkninger av energibruk og næringsstruktur, og på hvilke aktiviteter og bransjer som blir stimulert gjennom skatte- og avgiftspolitikken. Norges rolle som stor produsent og eksportør av energi og ønsket om å være et internasjonalt pådriver- og foregangsland innen miljø- og energipolitikken bør også ivaretas. Praktiske virkninger på bransjer og enkeltbedrifter bør vurderes for å få oversikt over aktuelle overgangsproblemer knyttet til skattesystemendringer.
4. Utvalget bør ha et langsiktig perspektiv: Hvordan kan en grønn skattereform, som forutsettes å være provenynøytral, over tid bidra til både en bærekraftig utvikling og en næringsstruktur med høy sysselsetting.»

Utvalgets anbefalinger ble presentert 6. juni 1996 for daværende finansminister Sigbjørn Johnsen. I oppfølgingen av Grønn skattekommisjon, St.prp. nr. 54 (1997–1998) Grønne skatter, skrev den daværende regjering (Bondevik I) bl.a. følgende:

«Regjeringen ser en omlegging av skattesystemet med økt vekt på grønne skatter som et langsiktig strategisk valg. Denne proposisjonen representerer derfor ett viktig skritt i omleggingen av skatte- og avgiftssystemet.»

Forslagsstillerne er enig i at en omlegging av skattesystemet med økt vekt på grønne skatter er et viktig langsiktig strategisk valg, men er av den oppfatning at verken den daværende eller senere regjeringer i tilstrekkelig grad har fulgt opp Grønn skatte-

kommisjons anbefalinger. Forslagsstillerne viser til tabellen som følger som etter beste evne tar for seg det meste av de operative grepene Grønn skattekom-

misjon foreslo og i hvilken grad disse forslagene er fulgt opp.

Tiltak	Gjennomført	Delvis gj.ført	Ikke gj.ført	Merknad
Likebehandling av bensinavgiften og autodieselavgiften			X	
Innføring av autodieselavgift på busser			X	
Innføring av avgifter på gass brukt i kjøretøy			X	
Tidsdifferensierte satser i bomringer		X		Beslutninger om dette fattes stort sett på lokalt nivå
Likebehandling av engangsavgifter på biler (avvikling av grønne skilt)		X		
Redusert transportstøtte til landbruk og fiskeri		X		
Ikke offentlig støtte til bygging av skogsveier		X		Avviklet av Bondevik II, gjeninnført av Stoltenberg II i 2007-budsjettet
Avvikling av frakttilskudd for bensin etc.		X		Avviklet av Bondevik II, gjeninnført av Stoltenberg II i 2010-budsjettet
Reduserte bevilgninger til samfunnsøkonomisk ulønnsomme veiprojekter		X		Samferdselsprosjekter er generelt underlagt strengere kvalitetssikring og samfunnsøkonomiske analyser
Avvikle støtte til kullgruvdrift på Svalbard			X	
Øke CO ₂ -avgiftene på alle anvendelser til 50,- pr. tonn på kort sikt og deretter videre opptrapping		X		
Økte SO ₂ -avgifter		X		
Innføre piggeavgift		X		Kommunalt ansvar. Gjort delvis i Oslo og Bergen
Innføre differensiert årsavgift på tyngre kjøretøy	X			
Innføre refunderbare produktavgifter på avfall			X	
Differensiert avgiftssystem for drikkevareemballasje		X		
Innføre sluttbehandlingsavgift på avfall	X			
Innføre miljødifferensiert årsavgift på fritidsbåter			X	
Innføre avgifter på helse- og miljøskadelige stoffer		X		Forslaget er begrenset til miljøgiftene trikloretan, kobber og kadmium og differensierte avgifter på plantevernmidler etter skadelighetsnivå
Innføre veipricing			X	
Innføre avgift på utslippskonsesjoner		X		
Innføre støyavgift på fly			X	

Tiltak	Gjennomført	Delvis gj.ført	Ikke gj.ført	Merknad
Innføre miljødifferensierte avgifter på skip og skipsfart		x		
Innføre naturavgift (grunnrenteavgift)			x	
Avvikle subsidierte kraftkontrakter med industrien	x			
Utvidelse av området for merverdiavgiften	x			

Generelt er selvfølgelig anbefalingene fra kommisjonen preget av sin tid, med historisk sett høy arbeidsledighet. Kommisjonen argumenterte derfor også en del for «effektivisering i det generelle skattesystemet» i Norge. I rapporten skriver kommisjonen bl.a. følgende:

«Miljøavgifter og boligsatt er blant de minst vridende skattene, mens arbeidsgiveravgift og investeringsavgift er de mest vridende skattene. Reduksjon av de mest vridende skattene, kombinert med økninger i de minst vridende skattene, innenfor en provenytnøytral ramme, vil øke effektiviteten i det norske skattesystemet og bedre virkemåten i norsk økonomi uavhengig av miljøvirkningene. Slike skatteendringer har derfor en selvstendig begrunnelse.»

Som kjent ble investeringsavgiften avviklet av regjeringen Bondevik II, men som følge av budsjettforlik mellom Arbeiderpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet høsten 2000.

På et usikkert anslag anslo kommisjonen i 1996 at summen av forslagene listet opp over, kunne innbringe om lag 8–9 mrd. kroner (tilsvarende 12 mrd. i 2011-kroner) i økte inntekter for staten, tilsvarende en reduksjon i arbeidsgiveravgiften på om lag 2 prosentpoeng.

Det er forslagsstillernes syn at Grønn skattekommisjon ikke på langt nær ble fulgt opp på en tilstrekkelig måte, noe også tabellen over viser. Enkelte tiltak har sågar blitt reversert etter først å ha blitt fulgt opp. I tillegg kommer at i tiden etter 1996–1997 har Norge fått betydelig økte utfordringer knyttet til bl.a. klimautslipp og at Stortinget, bl.a. gjennom klimaforliket (Innst. S. nr. 145 (2007–2008)), har fastsatt svært ambisiøse målsettinger for reduksjoner i de norske klimagassutslippene, som etter forslagsstillernes syn ikke er realistiske uten at det samtidig finner sted et kraftfullt grønt skattesifte.

Forslagsstillerne viser også til at ulike representanter for både regjering og regjeringspartier med jevne mellomrom tar til orde for en grønn skatteomlegging. Senest den 6. april 2011 uttalte finansminister Sigbjørn Johnsen følgende fra Stortingets talerstol etter spørsmål fra representanten Borghild Tenden om statsråden ser at det er potensial for en større vridning fra rød til grønn skatt:

«Ja, det vil nok være et potensial for å vri beskatningen i en mer grønn retning, og jeg vil anta at det vil bli et veldig sentralt spørsmål i tiden framover (...) Et annet eksempel på vridning av skatten i grønn retning er den omleggingen som har skjedd, og som fortsatt skjer når det gjelder engangsavgiften på biler, som gjør at miljøvennlige biler får langt mindre engangsavgift, og man har fått ned CO₂-utslippet fra nye biler. Så det viser at det på flere områder er mulig å vri beskatningen i grønn retning, og jeg er ganske sikker på at dette kommer til å bli et viktig tema også for denne regjeringen framover.»

Verken finansministerens eller andre representanters velmenende ord om et grønt skattesifte følges imidlertid opp i tilstrekkelig grad i de årlige budsjettproposisjonene. I Prop. 1 LS (2010–2011) Skatter og avgifter 2011, skrives det svart på hvitt at regjeringen ikke har endret på mer enn i underkant av 1,7 mrd. kroner fra 2005 til 2011 når det gjelder et grønt skattesifte. Med tanke på at regjeringen selv har valgt å holde skattenivået uendret i disse årene, er det for forslagsstillerne både skuffende og underlig at ikke regjeringen har benyttet anledningen til, innenfor en provenytnøytral ramme slik også Grønn skattekommisjon la opp til, å gjennomføre et langt kraftigere skattesifte. Forslagsstillerne viser i så måte til Venstres alternative statsbudsjetter i samme periode hvor det er foretatt et grønt skattesifte innenfor en om lag provenytnøytral ramme på nærmere 20 mrd. kroner. Bare i forslaget til alternativt statsbudsjett for 2011 foreslo Venstre et grønt skattesifte på om lag 5,6 mrd. kroner.

Forslagsstillerne har en visjon om at hensynet til klima og miljø i mye sterkere grad legges til grunn for våre frie valg som forbrukere, produsenter og investorer. Det er mulig å forene hensyn til frihet med miljøhensyn ved å skape sterkere økonomisk motivasjon for klima- og miljøvennlig atferd. Både skattesystemet og markedet må brukes aktivt i miljøets tjeneste, og det må investeres i infrastruktur som baner veien for klima- og miljøforbedringer. Forslagsstillerne viser at rammevilkårene for miljøvennlig drift fører til at det lønner seg å drive grønt. Samtidig er visjonen å utvikle et samfunn og en hverdag som for folk flest er bedre å leve i. Et reelt grønt skattesifte vil være avgjørende for å nå denne visjonen. Forslagsstillerne ber derfor regjeringen om å sette

ned en ny Grønn skattekommisjon snarest. Mandatet fra forrige grønne skattekommisjon er i aller høyeste grad fortsatt aktuelt og kan med enkelte tilpasninger danne utgangspunkt for arbeidet. Forslagsstillerne mener at arbeidet bør ferdigstilles slik at en ny grønn skattereform kan innføres fra og med 2016.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen snarest sette ned en ny «grønn skattekommisjon» med sikte på å utrede en grønn skattereform som kan tre i kraft fra 2016.

27. april 2011